

Józef Kaźmierczyk, Barbara Czerska, Karol Bykowski, Andrzej Limasiewicz

---

Wrocław - Ostrów Tumski, ul.
Kanonia

Informator Archeologiczny : badania 19, 152-153

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOLIN
woj. szczecińskie
Stanowisko 1, wykop 8

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii i Kultury Materialnej
Pracownia Archeologiczna
w Wolinie

Badania prowadzi doc. dr hab. Władysław Filipowiak i mgr Jerzy Wojtasik. Finansował IHKM PAN. Dziewiąty sezon badań. Umocnienia nadbrzeżne portu /IX/X w. /.

W pierwszym etapie w południowej części wykopu wyeksplorowano warstwy XVI i XVII o łącznej miąższości 30-60 cm, miejscami grubszej. W obu warstwach /próchnica, mierzwa z piaskiem, widry... a w warstwie XVII także torf/ wystąpiły fragmenty dranic, belek i white kołki oraz nieliczne kłody rzucone na fragmentarycznie zachowaną fasybę, oznaczoną jako warstwa XVIII. Znajdowano tu ceramikę, kości zwierzęce, fragmenty obuwia, skrawki skóry, przedmioty z rogu, kości, żelaza, bursztyn, kołki do łodzi. Niżej zalegająca warstwa XIX - torf /muł/ z mierzwą - eksplorowana na całej powierzchni wykopu /5 x 20 cm/ dostarczyła drewnianych konstrukcji nadbrzeża w postaci dranic woltych jedna przy drugiej. Dranice - przeważnie o trójkątnym przekroju poprzecznym i długości do 2,5 m, tworzyły swartą ścianę palisadową biegnącą równolegle do biegu Dziwny, a na krótkim odcinku - prostopadle. Palisada była umocniona zakotwiczonymi jarzmańmi-odciągami, łączącymi posłono. Zadaniem odciągów było utrzymanie palisady w pionie. Do nadbrzeża prowadziły ulice przechodzące w pomosty.

Między opisanymi konstrukcjami portowymi znaleziono skorupy, kości, przedmioty z żelaza, m. in. sztabę-grzywnę długości 50 cm i wadze 40,52 dkg, bursztyn, fragmenty wyrobów z rogu /grzeblenie, kości, ciężarek do sieci/.

Umocnienia nadbrzeża-portu były osadzone w torfie /muł/ o miąższości 60-80 cm, pod którym występował piasek rzeczny - cielec.

Odkryte konstrukcje portowe datuje się na IX/X wiek.

Badania zostały zakończone.

WOLCZYNY, gm. Włodawa
woj. chełmskie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
w Chełmie

Badania prowadził mgr Stanisław Goinb. Finansowało Muzeum Okręgowe w Chełmie. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo z epoki kamienia i wczesnego średniowiecza.

Stanowisko odkryte zostało podczas badań powierzchniowych AZP. Położone jest na wysokim, piaszczystym, zachodnim brzegu meandrującego Bugu. Jest to wzgórze ograniczone ze strony zachodniej osłoniętym lasem, może stanowiło pozostałość cypla.

Po kontrolnej penetracji stwierdzono, że proces nielenia jest wyjątkowo szybki i zdecydowano o przeprowadzeniu krótkich badań ratowniczych, celem stwierdzenia charakteru, chronologii osadnictwa, z próbą uratowania zabytków z warstwy wchodzącej w brzeg Bugu. Przebadano 18 m² /dwa wykopy/.

W wykopie 1 na głębokości 40 cm od powierzchni natrafiono na jedyny obiekt. Była to jama owalna w planie o maksymalnej średnicy 180 cm, nieckowata w profilu, głębokości do 88 cm, o wyraźnych konturach. Zawierała ona jednorodny materiał ceramiczny z okresu wczesnego średniowiecza /101 fr. ceramik na łączną sumę 208 fr. znalezionych w tym wykopie/, polepę i fr. noża oraz fr. kamienia? żarnowego. Trudno na podstawie znalezisk wnioskować o jej charakterze /mieszkalny czy raczej gospodarczy/.

Ogółem w materiale zabytkowym wystąpiło: 295 fr. ceramik, 143 krzemienie /surowiec przeważnie narzutowy, z małą liczbą narzędzi/, polepa, nieliczne kości.

Jamę należy datować na podstawie materiałów zabytkowych na okres wczesnego średniowiecza - do X w. Pozostałe materiały są dość zróżnicowane od mezolitu do okresu brązu, z domieszką ceramik nowożytnych.

Badania nie będą kontynuowane.

WROCLAW-OSTROW TUMSKI
ul. Kanonia

Uniwersytet Wrocławski
Katedra Archeologii

Badania prowadzone pod kierunkiem prof. dr. Józefa Kazmierczyka przy współudziale dr Barbary Czerskiej oraz mgr mgr. Karola Bykowski i Andrzeja Limstewicza. Finansował Uniwersytet Wrocławski i Konserwator Zabytków. Trzeci sezon badań. Podgrodzia wczesnośredniowiecznego Wrocławia.

W 1985 r. kontynuowano badania w obrębie wykopu III, odsłaniając kolejne nawarstwienia konstrukcyjne /C2, C3, D1, E1-5 oraz F1/ pochodzące z 2 poł. X i pocz. XI w. Treść warstw stanowiły relikty zabudowy podgrodzia zarówno o charakterze mieszkalnym, jak i gospodarczym. Budynek wznoszono z reguły w konstrukcjach plecionkowych i zrębowych. Na blizszą uwagę zasługuje obiekt z warstwy F1 zbudowany w konstrukcji międzyrzupowej. Na tym samym poziomie odsłonięto także dwie krzyżujące się ulice, przypuszczalnie współwystępujące z kilkoma nawarstwieńcami konstrukcyjnymi. Ponadto odkryto odcinek najstarszego, jak do tej pory, wału na Ostrowie Tumskim. Starszego niż badane nawarstwienia i datowanego wstępnie na koniec IX lub 1 poł. X w. Został on wzniesiony na miejscu nie objętym wcześniej zabudową, o czym świadczą odsłonięte u jego podnóża ślady orki krzyżowej. Zbudowane go w konstrukcji przekładkowej z licem umocnionym potężnymi hakami. Do najciekawszych spośród zabytków ruchomych należą zabytki drewniane, a wśród nich fr. radła, abakus, bogato zdobiona rękojeść łyżki, fr. łuku, figurki koziołków oraz fr. jaszma.

Badania będą kontynuowane.

WYSZOGRÓD
woj. płockie
Stanowisko 3A

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Epoki Metali
w Warszawie

Badania, pod ogólnym kierownictwem naukowym prof. dr. hab. Wojciecha Szymańskiego, prowadzili: dr Zbigniew Kobylński /autor sprawozdania/, mgr Marek Dulnicz i mgr Andrzej Moszczyński. Finansował WKZ w Płocku za pośrednictwem Towarzystwa Naukowego Płockiego. Uczestniczyli studenci archeologii UMCS i ATK oraz rysownicznica - Ewa Kuleczko-Gizewska. Piąty sezon badań. Osada przyrodowa ze starożytnych faz wczesnego średniowiecza /VI, VII w./.

Sezon kończący pierwszy etap rozpoznawania osady przyrodowej w Wyszogrodzie, poświęcony był zakończeniu eksploracji obiektów znajdujących się w zachodniej części osady, położonej najbliższej grodziska. Zakończono eksplorację kwadratowej ziemianki 5B, wyposażonej w kamienny piec w narożniku północno-zachodnim, stanowiącej zapewne najstarszy z odkrytych dotąd w Wyszogrodzie obiektów /naczynie ceramiczne ręcznie leplone z drugiej połowy VI lub początku VII w./, Zbadano również kolejną, piątą już ziemiankę tego typu, oznaczoną numerem 35. Oprócz tego wyeksplorowano wypełniaka 6 niewielkich, owalnych obiektów, nawiązujących pod względem wymiarów i kształtów części stropowej do wyróżnionej przez W. Szymańskiego grupy I obiektów z osady w Szelągach, woj. płockie. Obiekty te w Wyszogrodzie nie stanowią jednak grupy jednorodnej; różnią się między sobą stopniem zagłębienia, wymiarami, barwą wypełniaka i ilością materiału zabytkowego znajdującego się w wypełniaku. Przebzdano również kolejny, trzeci obiekt należący do grupy specyficznych dla tej osady i nie mających analogii na innych stanowiskach tego okresu, obiektów o trudnej do ustalenia funkcji, kształcie zbliżonym do prostokąta dużych rozmiarów: około 15 m długości i 4 m szerokości, głębokości około 0,5 m. Odkryto również i zadokumentowano plan południowej części wchodzącego w las obiektu 5, należącego również do tej grupy, eksplorowanego już w sezonie ubiegłym; łączna długość tego obiektu wynosi prawdopodobnie około 25 m.

Przebadanie znacznej powierzchni osady umożliwiło obserwację relacji przestrzennych między obiektami, dzięki czemu najważniejszym osiągnięciem naukowym tego sezonu badań jest ustalenie: 1/ regularności i celowości rozmieszczenia ziemianek mieszkalnych, 2/ jednoczasowości obiektów osadniczych różnych typów, współwystępujących w obrębie osady, przy czym przynajmniej niektóre z kwadratowych ziemianek reprezentują najstarszy na tym stanowisku epizod osadniczy.

Najbardziej sensacyjnego odkrycia dostarczył obiekt 24. W jego części zachodniej znajdowało się absydowe "wytrzeszczenie", w którego wypełniaku znaleziono 3 rozbite in situ duże naczynia lekko obciążane przykrawędzią. Jedno z tych naczyń zdobione jest niewielkich rozmiarów rytym, przedstawiającym jeźdźca /?/ na jeleniu /?/. Zarówno motyw ikonograficzny, jak i sam fakt zdobienia naczyń przedstawieniem figurality, nie znajduje analogii na stanowiskach z tego okresu w Europie Środkowej.

Badania osady w Wyszogrodzie nie będą kontynuowane.

ZAWADA, gm. Tarnów
woj. tarnowskie
Stanowisko 1

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
w Tarnowie

Badania prowadzili mgr Andrzej Cetera i mgr Jerzy Okoński /autorzy sprawozdania/. Finansował WKZ w Tarnowie. Czwarty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Przebadano 888,5 m². Badania prowadzono wyłącznie na podgrodziu od strony południowo-zachodniej. Dokonczono eksplorację wykopu z sezonu 1984 na zniszczonym wale /275 m²/, Odsłonięto podstawę wału w postaci brzośno-popielatej ilastej gliny z ciętami piaskowca ciętkowickiego. Wał poprzedzała od strony zewnętrznej, zachodniej, fosa o szerokości około 4,5 m i głębokości 2,8 m. W stratygrafii pionowej w części na